Štev. 246 V Trstu, v ponedeljek 9. septembra 1918 Letnik XLIII.

Izhaja vsak dan zjutraj, tudi ob nedeljah in praznikih. — Uredništvo: Ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista „Edinosti". — Tisk tiskarne „Edinosti". — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57. — Naročnina znaša: Za celo leto K 40·—, pol leta K 20·—, tri mesece K 10·—, za nedeljsko izdajo za celo leto K 8·—, pol leta K 4·—.

Posamezna številka v Trstu in okolici: 10 vinarjev.

EDINOST

Posamezne številke zastarele 20 vin. Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 10 vin; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila, oglasi denarnih zavodov *mm* po 30 vin; oglasi v tekstu lista do pet vrst K 20.—; vsaka nadaljna vrsta K 2·—. Mali oglasi po 6 vin. beseda, najmanj pa 60 vin. Oglase sprejema inseratni oddelek „Edinosti". Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti". — Uprava in inseratni oddelek se nahajata v ulici sv. Frančiška As. št. 20. Poštnohranilnični račun št. 841.652.

Posamezna številka izven Trsta in okolice: 12 vinarjev.

ZVEZNA ARMADNA POROČILA.

AVSTRIJSKO.

DUNAJ, 8. (Kor.) Uradno se razglaša: 8. septembra 1918.

Na italijanski fronti zelo živahno letalsko delovanje. Drugače nič posebnega.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO.

BEROLIN, 8. (Wolff.) Veliki glavni stan, 8. septembra 1918.

Zapadno bojišče. — Pehotni oddelki so iz belgijskih črt vzhodno Merckena privedli ujetnike. Severno Armentieresa smo zavrnili obnovljene angleške napade. Na bojni fronti stojimo povsod v svojih novih postojankah. Sovražnik je poizkušal včeraj južno ceste Peronne—Cambrai z močnimi silami priti do njih. Zadnje čete so ga prisilile v boj, se umeknile, bojujoč se, sovražni premoči ter zvečer zapadno črte Gouzeaucourt—Epehy—Templeux odbile srdite napade. Na obeh straneh Somme nam je sovražnik tudi včeraj sledil le z obotavljanjem. V črti Vermand—St. Simon in ob crozatskem prekopu smo žnjim v bojnem stiku. Severno Aisne se je topovski boj ojačil. Zapadno Promontre—Porancourta so se izjalovili močni delni napadi nasprotnikovi. Južno Allette se je sovražnik dokopal do naših črt vzhodno Vauxaillona. Močne napade med Vauxaillonom in zapadno Vallyja, ki so se do večera večkrat ponovili, smo zavrnili. Med Aisno in Veslo je bojno delovanje popustilo.

BEROLIN, 8. zvečer. (Wolff.) Z bojnih front nič novega.

Prvi generalni kvartirmojster pl. Ludendorff.

BOLGARSKO.

SOFIJA, 7. (Kor.) Uradno poročilo o operacijah 6. t. m.: Južno Peristera je ena naših naskočnih čet prodrla v sovražne jarke in dovedla francoske ujetnike. Na obeh straneh Dobregapolja so sovražni naskočni oddelki poizkušali po artilerijski pripravi vdreti v naše jarke, a smo jih razpršili s svojim ognjem. Proti našim postojankam južno Hama srdit sovražni artilerijski ogenj, ki je nekaj časa porastel v bobniajoči ogenj. Južno Gjevgjelije in vzhodno Vardarja so se angleški oddelki približali našim žičnim oviram, a smo jih razpršili z bombami. Zapustili so več mrtvecev na bojišču, med njimi enega častnika. V predozemlju zapadno Serresa je naša artilerija razpršila več grških poizvedovalnih oddelkov.

TURŠKO.

CARIGRAD, 7. (Kor.) Palestinska fronta: V obrežnem odseku smo z uspešnega patruljskega podjetja dovedli ujetnike. Na našem levem krilu smo uspešno napadli sovražno konjenico vzhodno Jordana in jugozapadno Nable Fendi. Severovzhodno jordanskega izliva smo sestrelili napadajoč sovražni konjeniški polk. Drug, naše postojanke naskakujoč konjeniški polk je pobegnil pred našim ognjem. 70 mrtvecev je ostalo na bojišču. Na ostalih frontah samo pičel obojestranski artilerijski ogenj.

SOVRAŽNA URADNA POROČILA.

Italijansko uradno poročilo.

7. septembra. — Včeraj zjutraj so francoske čete vzhodno Asiaga po kratki a srditi artilerijski pripravi izvršile nepričakovan napad na nasprotne postojanke na Sisemolu, pri čemer so po živahnem boju uničile posadke, razdejale sovražne obrambne naprave in se nato s 47 ujetniki vrnile v svoje črte. V concejski dolini (v Judikarijah) in astiški dolini so naše predstraže zavrnile nasprotne oddelke. V franzelski dolini so izvidni oddelki odvzeli sovražniku materijal in orožje. V okolišu Grappe so sovražni naskočni oddelki poizkušali trikrat napasti naše črte na Solarolu, a so bili gladko zavrnjeni in jih je zasledoval učinkujoči ogenj naših baterij. — Albanija: 5. in 6. sept. so italijanska pomorska in angleška letala izvršila ponovne akcije z bombami, pri čemer so zadala sovražniku težke izgube in veliko škodo.

Francosko uradno poročilo.

7. septembra popoldne. — Od Somme do Oise so francoske čete vso noč nadaljevale zasledovanje, mestoma zlomljujoč odpor in ostajajoč sovražnim zadnjim četam za petami. Na obeh straneh Somme so Francozi zasedli Pithon—Sommette—Eaucourt—Dury—Ollezy (5 km vzhodno Hanna). Dalje proti jugu drže Francozje Cugney in so dosegli zapadni rob gonliskega gozda. Vzhodno Oise so francoske čete vdrle v Tergnyer. Vzhodno tega mesta prodiramo ob železnici in prekopu. Severno dolnje Ailette je coucyjski gozd popolnoma v naših rokah, ravno tako Barisis, ki smo ga zavzeli po hudem boju vkljub srditemu sovražnemu odporu. Francozi so prodrli preko Quincy Basso ter vasi Culeres in Bassoles. Južno Ailette sta Nanteuil la Fosso in Fort Conde sur Aisne v naši posesti. Severno Vesle nič izprememb.

Angleška uradna poročila.

6. septembra. — Včeraj so naše čete prekoračile Sommo južno Peronne. Vkljub močnemu odporu sovražnih zadnjih čet smo na vzhodnem bregu reke zavzeli vasi St. Corist, Bris, Lesmodil in Bruntel ter dovedli ujetnike. Naše čete prodirajo za potjo Amiens—St. Quentin in so dosegle Athies in Mons en Choussee. Vzhodno Peronne smo vzeli Doingt ter smo važno napredovali na planoti med Peronne in Horlu. Zasedli smo Bussy in stojimo tik pred Templeuxem, La Fosse Horlu in Equencourtom. Ob Lysi pridobljena tla so naše čete vzdržale tekom noči zapadno La Bassée in posreči odbile napad na naše nove postojanke v tem okolišu. Uspeh včerajšnjega in snočnjega napredovanja je bil, da so se naše čete ustalile v delih stare nemške fronte vzhodno Neuve Chapelle in stare angleške frontne črte v Fauquisaru. Odsek držimo zopet mi. Pri uspešnem napadu snoči so angleške čete pomeknile našo črto severozapadno Armentieresa naprej, pri čemer so zajele nekoliko sovražnikov. Naše čete, ki so prodrle preko te črte, so zavzele Longavesuces in Lieramont ter se bližajo kraju Metz en Couture ter južnim delom havringcourtskega gozda. Tudi na tem delu bojne fronte smo zajeli več sovražnikov. Severno labasseeškega prekopa so se vršili krajevni boji, in tudi zapadno La Bassée in vzhodno Bac St. Maura. V tem kraju smo zajeli nekaj mož. Naša črta nasproti Equinghenu in jugovzhodno Yperna je nekoliko napredovala. V južnem frontnem delu napreduje naše prodiranje v ozkem stiku s Francozi. Na desnem krilu južno Peronne stoje naše čete že sedem milj vzhodno Somme ter prodirajo na splošni črti Monchy—Laguche—Vraignes—Tinecourt. Ti kraji so vsi v naši posesti. Odpor sovražnih zadnjih čet, ki so poizkušale ovirati naše prodiranje, smo hitro zlomili. V tem odseku smo zajeli več sovražnikov. Južno reke Cologne na planoti pri Marluju je sovražnik poizkušal zelo trdovratno ovirati naše prodiranje. Hud boj se je vršil v tej vasi in okoli Equencourta ter v dolini severno odtod; obe te vasi ste sedaj v naši posesti.

7. septembra. — Naše čete so snoči in danes še dalje napredovale vzhodno in severovzhodno Peronne. Zavzele so Haucourt, Sorel in Metz en Couture. Severno tega kraja so vdrle v zapadne dele havringcourtskega gozda. Zajele so več mož. Severno labasseeškega prekopa so naše patrulje pridobile tal v nemških postojankah pri Gantelauxu in Violainesu. Dalje proti severu smo snoči izvršili uspešno manjše podjetje pri vrhu 63 in Wulverghenu, pri čemer smo zajeli 50 mož in našo črto pomeknili nekoliko proti Mossinesu.

Letalski napad na Beljak.

DUNAJ, 8. (Kor.) 7. septembra ob 9'25 zjutraj so trije sovražni letalci, prihajajoč iz Ziiske doline, skušali napasti Beljak. Sprejel jih je srdit ogenj. Naši obrambni letalci so odrinili sovražnika od mesta in ga prisilili, da se je vrnil. Sovražnik je mogel zato v vsej hitrici vreči samo nekoliko bomb, od katerih ste eksplodirali samo dve, ne da bi napravili omembe vredno škodo.

Japonci v Sibiriji.

TOKIO, 7. (Reuter.) Japonci na svojem prodiranju proti Habarovskemu niso našli niti sledu sovražnika. Južno imanske železnice so bili mostovi čez Tongo in Iman nepoškodovani, razstreljeni so bili samo mali mostovi. Sovražna konjenica je bila poražena pri Abagajdu, južnozapadno Nandžulija ter pregnana proti severu.

VLADIVOSTOK, 7. (Reuter.) Japonci so zasedli Habarovsk.

Šuklje contra Šusteršič.

Bivši deželni glavar dežele Kranjske, Fran pl. Šuklje, je priobčil v »Slovencu« vrsto člankov, v katerih je — na podlagi bogatega poznavanja vsega aparata deželne uprave in oprt na konkretne podatke iz dejstva — porazno osvetil delovanje in poslovanje sedanjega deželnega glavarja, dr. Ivana Šusteršiča. V pondeljkovi številki priobčuje g. Šuklje nastopni epilog k svojim člankom:

Poslavljam se od g. dr. Šusteršiča. Priznavam, da ocena delavnosti mojega naslednika na slavnem stolu kranjskih deželnih glavarjev nikakor ni bila laskava; celo tega ne zanikujem, da se ga v svoji kritiki nisem baš lotil z glaze-rokavicami. Ali to ni moja krivda. Reči so prikipele do tja in ugnezdilo se je toliko nesnage v deželnem gospodarstvu, da sem primoran bil v svoji vesti, kot izkušen poznavalec deželne uprave in njenih koristi dvigniti svoj glas ter pred vsem svetom odločno ugovarjati proti sramotnemu načinu, po katerem se pod deželnim glavarjem dr. Ivanom Šusteršičem ustava in pravica krati in krši v deželnem dvorcu ter ogroža kulturna in gmotna bodočnost dežele in njenega prebivalstva.

Pač ima polom dr. Šusteršiča nekaj tragičnega v sebi, kar skoraj razorožuje rahločutnega ocenjevalca. Kako velik vsaj na videz je bil mož še pred enim letom! Brez globoke naobrazbe, celo brez posebne politične nadarjenosti, toda sila prekanjen in lokav, brezobziren obenem do brutalnosti, mojster v parlamentarni taktiki in nad vse izveden v političnih intrigah ter znal si je pridobiti v siromašnem razcepljenem dunajskem parlamentu veljavo kakor nikoli pred njim noben slovenski poslanec. Ministri so ga imeli za nevarnega nasprotnika ter vsled tega ga niso marali dražiti. Stürgkha je strahoval, slabotni bivši deželni predsednik kranjski pa je kar strepetal pred njegovo silovito impetuoznostjo. Mogočen je bil tudi v svoji stranki, katera zastopa pretežno večino našega naroda. Niso ga sicer ljubili, toda verovali so v njegovo vplivnost ter klanjali se njegovemu političnemu vodstvu in to še celo tedaj, ko se je od njega že bil ločil njegov bolji duh, dr. Jan. Ev. Krek, kateri se je, spoznavši svojstva in namere Šusteršičeve, iz prijatelja in zagovornika prelevil v odločnega protivnika in obtožitelja. Toda zapeljan od častihlepja in nebrzdanega napuha je uničil dr. Šusteršič sam in z lastno roko svojo pozicijo. Odkar je bila izbruhnila svetovna vojska, na katero je bil na vse pretege ščuval in hujskal, ni več poznal mej svoji oblastnosti. Naravnost smešni napad na državne poslance, radi tega, ker baš njega niso marali voliti v delegacije, pomenja začetek njegove katastrofe. Danes pa smelo trdim: Nikoli se na Kranjskem, da, na vsem Slovenskem, noben politik ni tako ljuto sovražil od naroda kakor nekdanji njegov razvajenec, sedanji deželni glavar Kranjski. Docela je izgubil in zaigral javno zaupanje in nikoli si ga več pridobiti ne more. Razpršena in v tla zbita je stranka njegova, niti prikazati se več ne sme v javnosti. Ako se danes razpišejo nove volitve, so z apoditktično gotovostjo izgubljeni vsi mandati te frakcije; niti on niti kateri si bodi pristaš njegov se več ne povrne v ono deželno dvorano, kjer je bil Šusteršič gospodoval s toliko samosvestjo!

Zakaj pa — utegne me kdo vprašati — navajaš tukaj stvari, katere vendar v deželi pozna vsak človek, ako si količkaj z zdravimi očmi ogleda naše politične razmere in razvoj nadvladajočih narodnih idej??

Glejte, visoko dostojanstvo je, stati kot deželni glavar na čelu vojvodini Kranjski. Ponašati se more s sijajnim brojem znamenitih prednikov. Počenši z Rudelinom iz Hrušice, s katerim se l. 1261 začenja vrsta zgodovinsko dokazanih deželnih glavarjev, koliko slavnih prednikov ima dr. Šusteršič! Frankopan in Niko Jurišić, Kocijajnar, ta slovenski Valenštajn, Lenković in Herbart Turjaški — vodili in branili so deželo kot njeni deželni glavarji. Niso zgolj uživali vladarske milosti, marveč mogli so se opirati tudi na zaupanje svojih sodeželanov ali vsaj onih krogov, kateri so po tedanjih odnošajih imeli pravico, govoriti imenom dežele. In baš zaupanje naroda, v veliko večji meri nego vladarjeva naklonjenost, mora biti trdna podlaga uspešnemu delovanju deželnega glavarja. Dr. Šusteršič pa je popolnoma zapravil dragoceni zaklad javnega zaupanja, — zakaj še do današnjega dne poseda na glavarjevem sedežu, do katerega več nima nobene moralne pravice?

Jasna so dejstva, o kojih govorim, jasne so njih umstvene posledice; toda, prečudni »gentleman«, kateri dandanes še poseda v deželnem dvorcu, se bore malo zmeni za enaka razmotrivanja in premišljevanja. Gluhega se dela in slepega za prevrat, kateri se je vršil ter se še vrši po deželi. Z besedami, s časnikarskimi razpravami se mu ne pride do živega. Kaj opravijo bezgove krogljice proti debelokožnemu nosorogu! Drugače torej treba govoriti, da razume tenkočutnež Šusteršičeve pasme!

In tako resno, odločno besedo more izpregovoriti le cesarska vlada. Do nje se obračam, do ljubljanske deželne vlade, katera je dosihmal kot tajna pokroviteljica nemo in apatično prisostvovala vsej monstroznosti glavarjevega režima, nič manj pa do osrednje vlade na Dunaju, katera je, zapeljana po podlih netočnih in strankarsko pobarvanih poročilih podrejenih ljubljanskih oblastev, istotako molče podpirala glavarjeve nasilnosti. Zopet se čujejo govorice, da namerava ministrski predsednik se baviti z reformo državne uprave. Integrujoč del te državne uprave pa je brezdvomno tudi takozvana »avtononina« uprava. Kaj koristijo državi in prebivalstvu na Kranjskem vse, dasi prepotrebne spremembe pri okrajnih glavarstvih in pri deželni vladi, ako se poleg njih nedotaknjen pušča Avgijev hlev v deželnem dvorcu! Predpogoj pametni koreniti reformi naše uprave je in ostane odstop sedanjega deželnega glavarja in deželnega odbora.

Da se pa doseže ta odstop, zakonitim potom in brez nasilnosti, drugega ni treba kakor da se po več nego štiriletnem odmoru zopet skliče deželni zbor vojvodine Kranjske. Zborovanje njegovo je tem nujnejše, ker je ljudstvo sila vznemirjeno vsled nekontrolovanega deželnega gospodarstva, ker ne zaupa več deželnemu odboru ter odločno zahteva jasen obračun s sedanjimi upravitelji. Mogoče, dasi precej neverjetno, da se posreči deželnemu glavarju, na podlagi neovrženih številk in jasnih neskaljenih računov razdolžiti in opravičiti samega sebe in svoje pomagače v deželnem odboru. V tem slučaju — mirna Bosna! Ali pa nastopi druga možnost in opravičevalni poskus se izjalovi, potem bo deželnozborska večina, kateri se gotovo pridružijo poštenjaki vseh strank v deželni sobani, brezdvomno našla primerna sredstva, da krivce obsodi ter konec napravi neznosnim razmeram v deželni hiši.

Tedaj pozivljam cesarsko vlado, naj skliče čim najhitreje deželni zbor vojvodine Kranjske k rednemu zasedanju. To bodi tudi ob jednem odgovor vladin na najnovejšo insinuacijo našega slavnega deželnega odbora. Vladujoča trojica Lampe-Pegan-Zajec baje zahteva od vlade, naj jej kot rabelj služi pri stranguliranju občinske samouprave. Videli bomo, kaj poreče deželna vlada na to brezstidno terjatev. Po njenem odgovoru bode naš narod že v naprej mogel slutiti, koliko resnobe je pripisovati Hussarekovim načrtom o upravni in ustavni reformi.

Sicer pa — in s tem sklepam — se bode pri novih volitvah jasno izkazalo, da je g. dr. Šusteršič popolnoma tla zgubil med slovenskim narodom, kateri se s studom obrača od vojnih hujskačev in denuncijantov, od političnih varalic in narodnih odpadnikov!

Dr. J. Hočevar:

Vojno-kreditni zavod za južno vojno okrožje.

Iz sto in sto ran krvavi vsled vojnih dogodkov gospodarstvo na Goriškem, v Istri, v Trstu, Dalmaciji, na Kranjskem, na Koroškem in v južni Tirolski. Vojna z Italijo je opustošila cele pokrajine, uničila mesta, trge in vasi, porušila domove, razbila, onemogočila in obtežila eksistenco ljudi vseh slojev, zanesla smrt in razvaline tja, kjer je prej cvetelo življenje in delo. Kar pa jeklena pest vojske ni dosegla neposredno, t. j. z obstreljevanjem, razstreljenjem, zračnim napadom itd., je dosegla vsaj posredno z navalom sovražnika, nasilno izpraznitvijo (evakuacijo) ali z omejitvijo prometnih razmer, ki so veljale za navedene dežele kot ožje okrožje.

Prebivalstvo prizadetih pokrajin po ogromni večini ni v stanu iz lastne moči zaceliti si ran, ki jih jim je brez njih krivde vojska zadala, popraviti ali na novo zgraditi svojih domov in vzpostaviti svoje uničene prejšnje eksistence.

Zato je vlada sklenila tem nesrečnim državljanom na dvojen način priskočiti na pomoč.

Prvič je dala namestništvom, oziroma deželnim predsedništvom (oddelek za zopetno zgradbo) na razpolago primerne fonde, iz katerih dobijo poškodovanci premoženju in škodi primerne podpore, katerih ne bo treba vrniti. Z dovoljenjem ministrstva za javna dela in za poljedelstvo presegajo te podpore lahko tudi 10.000 kron.

Ali ta pomoč je nezadostna. Zato je vlada ustanovila tudi z ukazom finančnega ministrstva z dne 16. decembra 1917 št. 492 drž. zak., po vzorcu enakega, že od leta 1915. delujoča zavoda v Galiciji, vojnokreditni zavod za južno okrožje, ki ima sedaj svoj sedež v Celovcu, ki se pa more premestiti tudi drugam.

O tem zavodu so še danes razširjena nejasna, napačna domnevanja in mnenja, vzled česar naj mi bo dovoljeno, da podam zlasti v prid prizadetih strank nekoliko kratkih pojasnil o namenu in sredstvih tega zavoda, in o pogojih, pod katerimi daje posojila. Točna vsestranska natančna pojasnila dobijo stranke pri zanje pristojnem tajništvu cenzorskega kolegija našega zavoda, ali pa pri ravnateljstvu zavoda.

Omenjena tajništva uradujejo, in sicer za Goriško-Gradiščansko v Gorici, via Seminario 5, za Trst z okolico ter Istro v Trstu, via del Campanile 14, za Kranjsko v Ljubljani, Poljanska cesta 2, za Koroško v Celovcu, Villacherstrasse 6, za Dalmacijo v Dobrovniku in za južno Tirolsko v Bocnu, Silbergasse 5.

Namen in naloga vojno-kreditnega zavoda je „s posojili omogočiti in olajšati popravo škode, ki jo je utrpelo prebivalstvo v južnem vojnem okrožju vsled vojnih dogodkov neposredno ali posredno": in sicer neposredno vsled obstreljevanja, razstrelitve, zračnega napada itd. posredno pa vsled navala sovražnika, evakuacije, omejitve prometnih razmer itd.

Sredstva za to pomožno akcijo je dobil zavod od države same, ki je za sedaj v ta namen posvetila 30 miljonov kron kateri znesek se ob potrebi poviša, lahko pa dobi nadaljna sredstva tudi iz denarnih vlog, katerimi se udeležijo lahko tudi delniške banke in zavarovalne družbe, ki delujejo v ožjem vojnem okrožju.

Vojno-kreditni zavod za j. v. o. daje torej proti primerni varnosti bankovna posojila v svrho zopetne zgradbe ali poprave poslopij, vzdrževanje obrata, izvrševanja poklica, vzdrževanja gospodarenja in poslovanja itd.: hišnim posestnikom, industrijcem, podjetjem za promet s tujci (hotelir, penzijoni, gostilne itd.), pripadniki prostih poklicev (odvetniki, notarji, zdravniki, civilni tehniki itd.), občinam in občinskim zavodom, okrajnim bolniškim blagajnam, kreditnim organizacijam, distributivnim in produktivnim zadrugam, zdravilišnim komisijam in priznanim zvezam za pospeševanje tujskega prometa.

Zavod pa ne daje posojila za nabavo ali popravo poškodovane ali uničene hišne oprave, osebne oprave, živil, sploh za porabne namene; tudi ne za plačilo davkov, zaostalih obresti, posojil ali za katerekoli spekulativne namene.

Za nabavo uničene ali poškodovane hišne in osebne oprave, rokodelskega orodja itd. daje, kakor že gori omenjeno, namestništvo ali deželna vlada primerno podporo iz dotičnega fonda.

Posojilo pri tem zavodu dobijo sploh le oni, ki so bili sami oškodovani in so že pred vojno imeli v tem kraju dotično posestvo ali podjetje ali eksistenco; ne dobijo ga pa oni, ki so šele potem si nakupili ali se preselili.

Prošnje za posojilo je vložiti pismeno ali pa na zapisnik pri tajništvu krajevno pristojnega cenzorskega kolegija, torej za Goriško-Gradiščansko v Gorici, via Seminario 5, za Trst z okolico in za Istro v Trstu, via del Campanile 13, za Kranjsko v Ljubljani, Poljanska cesta 2 in za Koroško v Celovcu, Villacherstrasse 6.

Dotično tajništvo predloži potem prošnjo, ko jo je kolegij cenzorjev presodil, ravnateljstvu zavoda v odločitev. Samo o prošnjah za posojilo do 5000 K odločuje kolegij cenzorjev v lastnem delokrogu.

V teh prošnjah za posojilo je navesti: a) visokost škode in kako je nastala (neposredno ali posredno); b) visokost zaželjenega posojila; c) namen, za katerega se rabi posojilo; d) premoženjske razmere; e) varnost, ki jo za posojilo nudi in f) način, kako misli posojilo vrniti.

Prošnjam je priložiti potrdilo okrajnega glavarstva o škodi, posestne liste, zemljeknjižne izvlečke, zavarovalne police, ter oziroma prošnjam trgovcev, obrtnikov in industrijcev mnenje trgovske in obrtne zbornice ali obrtne zadruge, prošnjam občin in občinskih zavodov predlog deželnega odbora, prošnjam podjetij za tujski promet ter zdraviliščnih komisij mnenje od dežele priznane zveze za pospeševanje tujskega prometa itd.

Varnost za posojilo se daje z zastavo posestva, zastavo vrednostnih papirjev, z menicami, z odstopom vknjiženih terjatev, s poroštvom plačila zmožnih porokov, z zastavo blaga, ki ima tržno ceno in drugih sposobnih premičnin (oprava tovarne, inventar posestva itd.)

Mali trgovci in obrtniki dobijo v posebnega ozira vrednih slučajih posojilo do 5000 K tudi brez posebne varnosti.

Za posojilo občinam služi v varnost njih davčna moč, ako je pričakovati, da zmorejo plačevanje posojila z občinskimi dokladami ali drugimi dohodki.

Ako poškodovanec nikakor ne more dati nobene izmed omenjenih varnosti, njegov gospodarski obstoj pa je ogrožen, potem prevzame zanj država jamstvo za morebitni izpadek, ako je pričakovati, da bo prosilec po svojih osebnih in gospodarskih razmerah prišel v položaj, da bo posojilo svoječasno poravnal. S tem „državnim jamstvom za izpadek", ki ga prevzame finančno ministrstvo po predlogu ravnateljstva, bode tudi takim poškodovancem, ki niso v stanu dati nobene varnosti za posojilo, omogočeno zopet ustvariti si uničeno eksistenco. Ni dvoma, da bo finančno ministrstvo v obili meri na ta način pomagalo zlasti najsiromašnejšim slojem zopet na noge.

Posojilo se daje ali na dolžno pismo ali pa na menice; deželnim kreditnim zavodom z vložitvijo denarja na tekoči račun, hranilnicami pa z vlogo na vložene knjižice.

Obresti so v obče nizke. V ozira vrednih slučajih se jih največ do preteka petega leta po sklepu miru z Italijo sploh odpiše. Navadno pa se določijo na 3%, 4%, 5% in več.

Obresti po 3% imajo plačati: hišni posestniki, pripadniki prostih poklicev, zakupniki kmetijskih posestev od posojil za setev, zdraviliščne komisije, deželne zveze za pospeševanje tujskega prometa, v gotovih slučajih tudi kreditne zadruge, slednjič, ako rabijo posojilo za investicije, tudi trgovci, obrtniki, podjetja za promet s tujci in industrijci.

Obresti po 4% imajo plačati: občine in občinski zavodi, okrajne bolniške blagajne in v svrho vzdrževanja izplačevanja kuponov tudi kreditne organizacije.

Veleposestniki, veleindustrijci, industrijske delniške družbe ter kreditne organizacije (slednje le pod gotovimi pogoji) imajo plačati najmanj 5%, vsaj pa za ½% nad obrestno mero avstro-ogrske banke.

Ravno te obresti (½% nad obrestno mero avstro-ogrske banke najmanj pa 5%) plačuje se pa od posojila za obrat (za zvišanje obratne zaloge ali za nakup obratnih sredstev, torej pri kmetovalcih n. pr. za nabavo živine, nakup gnojil, za upravne stroške itd., pri industrijcih za nakup sirovin ali drugih neobhodno potrebnih materijalij itd.)

V posebnega ozira vrednih slučajih pa se — kakor že omenjeno — obresti začas do preteka petega leta po sklepu miru z Italijo sploh spregleda, za nadaljni čas pa navedene obrestne mere za posamezne poklice tudi zniža.

Posojilo se pri tem zavodu vrača po osebnih in gospodarskih razmerah prosilca, navadno pa v 15 zaporednih letnih obrokih, katerih prvi pa navadno zapade v plačilo šele po preteku petega leta po sklepu miru z Italijo.

Da se prosilec obvaruje tudi drugih stroškov, ki so drugače spojeni z najetjem posojila, je c. kr. finančno ministrstvo z naredbo od 13 februarja 1918, št. 12.249 odredilo, da so razun menic vse listine,

---

PODLISTEK.

Pustolovčevi zapiski.

Roman. Iz francoskega prevedel A. R.

»Izgubljena! Izgubljena! Izgubljena sem!«

»Kaj ti je?« je vprašal mladi mož. »Matilda moja, kaj se ti je zgodilo?«

»Raphael.... če me ljubite.... rešite me!«

Vkljub ponovnim vprašanjem je ni mogel vikomt pripraviti do tega, da bi pripovedovala skladno. Slednjič je uzrl pismo, ki je je še krčevito držala v roki. Vzel je pismo in je čital — in zasvetil mu je žarek nade.

»Rešim te, Matilda, rešim te,« je rekel navdušeno in te besede so dale mladi ženi zopet nekoliko moči. Privzdignila je glavo in šepetala:

»Ti me hočeš rešiti? Kako?«

»S tem, da brezčastnim rokam iztržem pisma, ki so mi bila ukradena in ki jih plačam.«

»To ogromno svoto?« je ponovila vojvodinja. Ali si tako bogat, Raphael?«

»Da,« je odgovoril mladi mož po kratkem obotavljanju.

»Ah, potem sem rešena!« je rekla Matilda, na katere licu se je zopet pojavila rdečica. Raphael pa si ni prikrival, kako negotova je nada, na katero je računal, in niti minuta se ni smela zamuditi.

»Ne jokaj, Matilda moja,« je rekel, pokrivajoč roki mlade žene s poljubi. »Kmalu bo vse poravnano. Pomiri se, povrni se v svojo hišo, pričakuj z zaupanjem in odpusti njemu, ki te bolj ljubi nego svoje življenje, kratki strah in stisko, ki si ju prestala radi njegove ljubezni.«

Matilda je odgovorila le z blagim, žalostnim smehljajem.

Bila je skoro pomirjena, ali pretreslo jo je tako silno, da se je še vedno tresla in ni mogla posušiti solz.

Raphael jo je spremil do voza, ki jo je dovedel; potem je sam najel drug voz ter se odpeljal na stanovanje barona pl. Mauberta.

XXXIV.
Pokrovitelj.

— Dragi gospod baron, — je dejal Raphael, ki je hitro vstopil pri baronu, — zaukažite, da naj zavrnejo vsakogar, kajti govoriti moram takoj in kolikor le mogoče tajno z vami.

— Kaj me strašiš! — je odgovoril baron, ki je ukazal slugi, da naj zavrne vsakega posetnika. — Kaj se je zgodilo?

— Vi ste moj prijatelj, moj pokrovitelj, moj oče, — je pričel Raphael.

— Kdo dvomi o tem? — ga je prekinil baron.

— Storil ste zame vse, rešil ste mi življenje, ko sem hotel skočiti v Seino; zahvaliti se moram vam za vse, kar sem, in kar imam, mi daste vi, toda.... prosim še več....!

— Kaj?

— Zaupam vam svojo čast in svojo srečo. Rešite me, edini vi me morete.

— Kaj hočeš reči s tem, Raphael? Povej natančneje.... Tresem se....

— Potrebujem denarja, drugače sem izgubljen.

— Denarja? Veliko?

— Da, veliko!

— Govori torej, — je odgovoril baron, stopivši k pisalni mizi, iz katere je vzel listnico. — Koliko potrebuješ? Pet, deset, dvajset tisoč frankov? Na razpolago so ti.

— Dvajsettisoč frankov, — je odgovoril Raphael, — to bi bilo le kapljica v morju.

(Dalje)

ki se jih izdaja povodom tega posojila (t. j. dolžna pisma, izbrisna dovoljenja, zastavna pisma, vknjižbe zastavne pravice) kolka in pristojbin proste.

Iz vsega tu navedenega je torej razvidno, da vojnokreditni zavod nudi bodisi glede obrestovanja, bodisi glede vračevanja posojila toliko ugodnosti, kakor jih noben drug zavod nuditi ne more.

V prizadetih krajih je razširjen strah, da bo tisti, ki dobi pri tem zavodu posojilo, postal politično odvisen od kake narodnosti ali stranke naše države. Tak strah ni upravičen. Odvisen bi namreč bil, ako se to sploh sme reči, od celotne države, ki pa jo tvorijo vse avstrijske narodnosti in ne kaka posamezna. Zavod daje v zmislu pravil posojilo ne glede na narodnost itak dovolj nesrečnega poškodovanca in nima v nobenem oziru raznarodujočega namena.

Čuje se tudi, da se preprosto ljudstvo boji jemati posojilo in raje trpi češ, da bo moralo posojilo vrniti svoječasno morda v drugi denarni veljavi in sebi na škodo, kakor v kateri ga je prejelo. Tudi ta strah ni utemeljen. Ako res dovedejo naše velikanske obče znane finančne težave do kake preureditve, bo le-ta zadela vsakega državljana, torej tudi vsakega upnika in dolžnika in ne bo radi tega dolžnik utrpel nobene posebne škode.

Moje mnenje in prepričanje je končno torej, da se vsak, ki je bil iz pokrajin po vojnih dogodkih v svojem podjetju in poklicu posredno ali neposredno poškodovan, lahko z mirno vestjo za posojilo obrne na vojno-kreditni zavod.

Pristojno tajništvo kolegija cenzorjev mu bo dalo rado vsa potrebna posojila in mu bo šlo tudi pri sestavi prošnje na roko.

Pa tudi ravnateljstvo zavoda, ki je v Celovcu, Villacherstrasse 6, bo prizadetim strankam vedno rade volje postreglo s pojasnili in vso potrebno pomočjo, vsako prošnjo pa, seveda v okviru določil svojih pravil, blagohotno presojalo.

Zakon o odškodnini po krivici preganjanim civilnim osebam.

Te dni je stopil v veljavo zakon o odškodninski dolžnosti države nasproti civilnim osebam, ki so v tej vojni po krivici trpele škodo.

Člen I. določa primerno odškodnino za slučaj, ako je bila kaka civilna oseba po kakem pripadniku vojaškega stanu ali na njegov ukaz umorjena ali težko poškodovana. Izključeni so slučaji zakonitih usmrtitev, potem slučaji, ki se pripete v nastopu proti dejanjem, ki so pod smrtno kaznijo prepovedana, kakor tudi slučaji, ki nimajo z izvrševanjem službene oblasti nobene zveze.

Člen II. določa odškodninsko dolžnost države nasproti civilnim osebam, ki jih je kaka civilna ali vojaška oblast iz vojaško ali državnopolicijskih ozirov po krivici imela več nego tri mesece zaprte, konfinirane ali internirane. Beguncev se ta zakon ne tiče. Do odškodnine nimajo pravice osebe, glede katerih je obstajal utemeljen sum, ki se kasneje ni ovrgel, ali ki so nastop oblasti povzročile nalašč ali pa vsled posebne brezbrižnosti.

Odškodnina je varna pred rubežnijo, izvzemši vzdrževalninske terjatve. Odškodninska pravica se more podedovati, ako jo je potrdil minister ali je vložena tožba proti državi. Razen tega obstoja omejena dedičnost za bližnje sorodnike umorjenega ali poškodovanega. Stroški za poizkušeno ozdravljenje ali rešitev življenja se povrnejo v vseh slučajih.

Postopanje za dosego odškodnine je dvojno: upravno in sodno. Najprej se mora stranka v teku dveh let obrniti na domobranskega oziroma notranjega ministra z zahtevo, da ji prostovoljno prizna odškodnino. Ako v šestih mesecih ne dobi odgovora ali pa je le-ta nezadovoljiv, more v roku treh mesecev nastopiti pravno pot. Tožba se vloži na pristojno višje deželno sodišče, odkoder je odprta pot na najvišje sodišče. Pravdno postopanje se ravna po civilnopravnem redu. Pod pogojem vzajemnosti se prizna odškodnina tudi inozemcem.

Poseben zakon, ki je istotako stopil v veljavo te dni, določa odškodnino za preiskovalni zapor. Državno odškodnino morejo zahtevati osebe, ki jih je kako civilno sodišče radi kaznjivih dejanj, ki spadajo v njegovo sodstvo, spravilo v zapor, a so bile kasneje oproščene oziroma se je ustavilo preganjanje proti njim ali če iz vsega početka ni bilo utemeljenega razloga za odreditev zapora ali če se je sum tekom kazenskega postopanja ovrgel. Ako je prizadeti nalašč ali vsled velike nemarnosti sam povzročil, da so ga zaprli, mu gre odškodnina le tedaj, ako se je preiskovalni zapor protipostavno podaljšal. Odškodnina se more odreči v vseh slučajih, ako je bil prizadeti oproščen le vsled nezavesčnosti, če je pripravljal zločin, če je zakrivil veliko nepoštenost, nemoralnost ali posebno zlobnost, če so ga tekom preiskovalnega zapora jeli preganjati tudi zaradi kakega drugega kaznjivega dejanja, ki bi bilo zapor opravičilo in glede katerega se sum ni ovrgel. Končno tudi tedaj, ako je stal prizadeti ob aretaciji pod policijskim nadzorstvom.

Odškodnina gre le za sodni ali policijski zapor, ki je prešel v sodnega ali ako se je zakonito dopustna doba podaljšala. Za zapor v vojaškem kazenskem postopanju se prizna odškodnina le osebam, ki glasom § 14. v. k. p. r. za domobranstvo ali vsled ustave civilnih sodišč spadajo pod sodstvo vojaških sodišč. Odškodnina se prizna samo v izmeri gmotne škode, ki jo je kdo v resnici utrpel. Odškodnina je le deloma zarubljiva, more se prenesti na drugo osebo in podedovati.

Aprovizacijske stvari.

Govedina za neimovite sloje.

Jutri, v torek, in pojutrišnjem, v sredo, se bo dobivala govedina za neimovite sloje proti prešlipnjenju št. 28 (razpredelek »salumeria«) izkaznice za nakup mesa in maščob z rdečo črto in izročitvi izkaznic št. 52 in sicer v torek serije a, b, v sredo serije c, d. Na vsako izkaznico se dobi ½ mesa. Prodaja se prične ob 6 zjutraj v naslednjih mesnicah: Sinigaglia, Barkovlje, Punter, Gornja Greta, Bin, Rojan 9, Dapretto, Boccaccio 6, Trocca, Commerciale 5, Cadorini, nadvojvode Josipa 11, Stanislawsky, Campanile 17, Borgnolo, Lazzaretto 52, Visintini, Cavana 22, Vattovatz, Giustinelli 5, Rodella, Madonna del Mare 19, Stabile, S. Michele 5, Periatti, Sanità 9, Benedettich, S. Sebastiano 7, Rochelli, Marije Terezije 51, Zadnik, P. S. Giovanni 6, Veronese, Largo Santorio 2, Marsè, Farneto 5, Zafutta, Farneto 38, Tellini, Rossetti 33, Polli, Acquedotto 13, Marangoni, Sv. Ivan-Timinjan, Castellitz, Giulia 67, Penso, Giulia 7, Burba, A. Volta 2, Ottonicer, Molingrande 10, Crisman, Stadion 27, Malusa, Parini 15, Periatti, Barriera 4, Mocenigo, Barriera 31, Cossich, U. Foscolo 2, Polli, Istituto 38, Ferluga, Donadoni 6, Marussich, Rocol 248, Polacco, Settefontane 44, Jenco, Rigutti 5, Del. zadruge, Settefontane, Rizzian, del Rivo 38, Del. zadruge, S. Marco, Culot, Giuliani 23, Comisso, dell' Istria 51, Rizzian, dell' Istria 76, Gatznig, Škedenj 50, Godina, Škedenj 138.

Cene:

Predmji deli s priklado . . . po K 9'60 kg.
Zadnji deli s priklado . . . po K 11'60 kg.

Domače vesti.

Osebne vesti. Upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani je imenoval sedanjega prokurista g. Frana Kovačiča za dirigenta-namestnika in g. Antona Lavrenčiča za prokurista tržaške podružnice.

V svrho sporazumljenja. Pred kratkim sem sklical zaupnike pol. društva »Edinosti« na zaupen sestanek. Namen takih sestankov je, da se zaupno, a ravno zato odkritosrčno razpravlja tudi o stvareh, o katerih ne kaže razpravljati v javnosti. Na to je menda g. dr. Tomašić pozabil, ko je napisal svoj članek za »Edinost« in, kakor se mi pravi, tudi za »Glas S. H. S.«. Kot sklicatelj tistega sestanka moram seveda v prvi vrsti jaz varovati njegov zaupni značaj in zato tudi ne morem odgovoriti na napade g. dr. Tomašića. Sprejemam pa z veseljem in zadoščenjem na znanje njegovo izjavo, da se nazori Dalmatincev glede Trsta krijejo s slovenskimi. Če nam očita, da smo nekoliko preveč nervozni radi tržaškega vprašanja, se temu ne sme čuditi: nam gre za življenje ali smrt. A da bi ravno mi v takem položaju popolnoma molčali, ko se ves notranji in zunanji svet bavi z našim vprašanjem, to je tako čudna zahteva, da je ravno ona morala v nas vzbuditi dvome o razpoloženju izvestnih krogov. Narodne discipline pa ne pojmimo mi tako, da nam bodo drugi ukazovali, a mi da bomo pokorno molčali, temveč da imamo po demokratičnih načelih pravico do besede tudi mi, zlasti pa med zaupniki na zaupnem sestanku, in da se imamo podvreči šele, kadar pristojna najvišja narodna instancija izreče in objavi svoj definitivni sklep. Do tega pa do sedaj še ni prišlo, in zato bi bilo zelo čudno, da bi smeli o tržaškem vprašanju pisati pač vsi, le Tržačanom bi bilo prepovedano ž njim se baviti in to celo na zaupnih posvetovanjih. Dovolj smo molčali in služili tujim interesom, na veliko škodo našega naroda. Ali naj molčimo tudi v sedanjem momentu, ko se vsi tlačeni narodi oglašajo in zahtevajo pravico do samodoločevanja svoje usode? Vigilantibus jura! — Upam, da je s tem stvar pojasnjena in da bo v prihodnje tudi g. dr. Tomašić kot zaupnik pol. društva svoje, z našimi morda ne soglašajoče misli in nazore izmenjaval z nami na zaupnih posvetovanjih, a ne coram publico, na veliko veselje naših nasprotnikov. — **Dr. Rybář.**

C. kr. slovenska državna gimnazija v Gorici. Vsi oni učenci od I. do VIII. razreda, kateri hočejo vstopiti v ta zavod, naj javijo to na dopisnici ravnateljstvu. Sprejemni izpiti za I. razred in drugi izpiti bodo meseca oktobra. Pričetek pouka je zavisen od tega, kdaj bodo popravljeni in pripravljeni prostori v Velikem semeniščU v Semeniški ulici, kjer bo zavod nastanjen.

Potres. Potresni aparati tukajšnjega pomorskega observatorija so zabeležili v soboto zvečer zelo močan potres, čigar središče se ceni v razdalji 9400 km. Začetek ob 7. uri 28 min. 35 sek., največje gibanje tal 0'9 mm ob 7'55, konec gibanja ob 12 opolnoči.

Teroristi tožijo radi terorizma in denuncirajo. Stvar je sicer — kakor bodo videli čitatelji — perfidna in ostudna do viška, ali vendar tudi brez humorja ni! Pomislite vendar, ljudje božji: »Novice«, glasilo dra. Ivana Šusteršiča in njegovih — zaveznikov, tožijo bridko radi terorizma, ki da ga drugi izvajajo proti njim! Ubogi volk, ki mu zlohotni ljudje kale vodo!! — Pa pustimo parabole na strani in pojdimo mimo hinavstva; saj smo mu že navajeni od te strani. Besedo zavrnitve pa zahteva trditev v »Novicah«, da jih »nasprotnik« preganja, zato ker spoštujejo, kar spoštuje narod slovenski stoletja!! Oho, gospoda okoli »Novic«, s tako splošno trditvijo ne pokrijete tistega, radi česar vaš nard v svoji ogromni večini ne spoštuje, ker ga že misel na to, kar je omogočala ravno Šusteršičeva politika, navdaja z grozo. Govorimo malce konkretno! Mari spoštuje narod naš vse tisto, kar je moral v času te vojne pretrpeti moralično, fizično in materijalno po volji in zahtevi tistega režima, ki ga je podpirala na vso sapo in vse pretege — Šusteršičeva politika?! Mari spoštuje danes narod naš vse tiste čase in metode iz stoletij, ki so ga enostavno — pokladale na klop, ko je bilo ljudstvo tako rekoč vprežna in nosilna živa! vlakega fevdalca? Mari se narod naš raduje na dejstvu, da se danes izvaja germanizatorični zistem z vso vehemenco, da se vlada absolutistično in se ne priznava nikaka volja naroda? Mari se narod naš v spoštovanju klanja pred zistemom, ki se identifikuje z nemškimi belangi, ki poplavlja ves naš jug z najrazličnejšimi nemškimi šolami na državne troške?! Mari se radosti naš narod na tem, da so našemu železničarju prepovedali govoriti v svojem materinem jeziku celo v zasebnih pogovorih?! Mari vrišči naš narod od veselja, da so na čelo vseh državnih uradov postavljeni Nemci?! »Novice« naj nam lepo povedo, kaj je tisto in kje je tisto, čemur ostajalo gg. pri »Novicah« »zvesti« in kar ga naš narod spoštuje, dobro spominjajoč se, kateri od slovenskih politikov je bil stalen gost Stürgkhof, Clam-Martiničev, Seidlerjev, ki je poslal tisto glasovito brzojavko na Ogrsko, ki je bil v večnih konvetikljih s frankovskimi izdajicami! — Viška perfidije, ki jo — res zveste tradicijam svojih zaplečnikov — »Novice« znovič zagrešajo nela škodo narodovih stremljenj v tako kritičnih časih, tega ne bomo komentirali, ker zadošča, da citiramo. »Novice« pišejo brez rdečice sramu v licih: »Mi imamo neomajno vero v dobro bodočnost slovenskega naroda, pa ne pod Lahi in tudi ne pod Srbi, ampak v monarhiji, kjer si bomo na ustavni podlagi znali pridobiti svoje pravice in uveljaviti pomen slovenskega naroda za skupno državo. Mi se ne damo preslepiti lepim besedam nasprotnikov, ki nam obetajo zlate gradove, dokler nas potrebujejo, kadar nas pa ne bo treba več, bodo rekli: »Vi, ki ste zatajili svoja stara načela, Vi brezznačajneži, Vi boste nam nasproti postali ravno tako neodkriti, kakor ste ravnali neodkrito poprej!« Tako bodo govorili Lahi, tako bodo govorili Srbi — če bi res dobili priliko za to. In kako bi postopali z nami? Tako, kakor se postopa z neodkritimi ljudmi! Tlačili bi nas in zatirali, kjer bi mogli in vešala ne bi pretila samo nam, sedanjim izdajalcem, ampak vsemu slovenskemu narodu, kdor se ne bi vklonil laškemu ali srbskemu nasilju!« — In dalje: »Če koga vže beseda »izdajalec«, naj na kratko odvrne: Kdo je izdajalec — ali tisti, ki hoče svojemu narodu dobro po stari veri in pod starim cesarjem, ali tisti, ki nas hoče zvleči za lase pod italijansko ali pa srbsko oblast? Kdo je izdajalec — ali tisti, ki hoče ohraniti našo celokupnost, ali tisti, ki hoče, da nas razdele in potuječijo?« Čitatelji si lahko napravijo komentar, ali eno jim ostane gotovo: čut — gnusa!

Promet z zavitki z Bukovino. Posebne omejitve za promet zaseb. zav. z Bukovino se razveljavijo.

Pepa Bartoň je najmlajši, a gotovo že sedaj eden največjih vijolinskih umetnikov našega bratskega naroda češkega. S polčetrtim letom je že nastopil prvikrat pred občinstvom in sicer s tako dovršenostjo, da je vse strmelo, in potem se je pričelo njegovo naravnost triumfalno umetniško potovanje. V Berolinu so ga imenovali »malega kralja goslarjev«, ko je deset let star koncertiral tamkaj. Danes ima Bartoň komaj 15 let, in vendar ga je treba šteti med največje svetovne umetnike na goslih. V ponedeljek, 23. t. m., nastopi Pepa Bartoň prvikrat v Trstu in žnjim slovita umetnica na klavirju, Marija Heller-Sadecka. Spored koncerta objavimo v kratkem in tedaj izpregovorimo tudi nekoliko obširneje o tem tako mladem, a že tako slavnem umetniku, učencu profesorja Štefana Suchega na praškem konservatoriju.

C. kr. navtična akademija (italijanska). Vpisovanje v prvi pripravljalni tečaj se bo vršilo 15. in 16. septembra od 9 dop. do 1 pop. Natančnejši podatki v razglasu, ki je nabit v veži zavoda. V drugi pripravljalni tečaj in v prvi tehnični razred se učenci ne sprejemajo, ker so zasedeni vsi prostori po učencih lastnega zavoda. Učenci, ki že pripadajo zavodu, naj se zglase pri ravnateljstvu 14. septembra od 9 dop. do 1 pop. z zadnjim šolskim izpričevalom ter plačajo telovadni prispevek 1 K.

Telovadno društvo Sokol v Rojanu naznanja, da se vrši redna telovadba članov vsako sredo in soboto od 7½ do 9, članic vsak torek in petek od 7½ do 9. ure zvečer, moškega naraščaja vsako sredo in soboto od 6 do 7½ zvečer. Novi člani, članice in obojni naraščaj se sprejemajo ob telovadnih urah.

Društvo »Dobrodelnost« v Trstu. Vse one dame in gospode, ki so že prejeli naravnost od društva ali kakim drugim potom okrožnico glede prevzetja društv. poverjeništva, pa še ne odgovorili, uljudno prosimo, da blagovolijo čimpreje, če-le možno, pred 15. t. m., sporočiti po dopisnici na društveni naslov: Trst, ul. Carintia 19, ali prevzamejo poverjeništvo ali ne. Prepričani smo, da tega niso že storili samo radi tega, ker so prezrli dotični odstavek v okrožnici radi odgovora, in prepričani, da se nihče ne odtegne sodelovanju pri tem plemenitem krščanskem in narodnem delu, pri zbiranju za sirotišče, ki je prvi in glavni smoter društva. — Pristavljamo, da nismo še razposlali omenjene okrožnice vsem osebam, ki se jih namerava naprositi za prevzetje društvenega poverjeništva. Izvrši se to v kratkem. Želimo in upamo, da bo v vsakem kraju prevzela kaka oseba društveno poverjeništvo. Ker je potreba narodnega sirotišča velika in nujna ter vsak dan večja in nujnejša, želimo, hočemo in moramo storiti vse, da se čimpreje ustanovi sirotišče, zavetišče in vzgojevališče za vse sirote jugoslovanske narodnosti te škofije. Zato vsi poverjeniki in poverjenice požrtvovalno na delo za ta cilj!

C. kr. hrvatska gimnazija in žensko učiteljišče s pravico javnosti v Pazinu. Šolsko leto 1918—1919 se prične dne 18. septembra s slovesno službo božjo v cerkvi oo. Frančiškanov ob 9 uri. Ponavljalne in dodatne izkušnje se bodo vršile dne 16., 17. in 18. septembra, vsprejemne izkušnje za I. razred dne 16. septembra, a za višje razrede dne 16., 17. in 18. septembra. Vpisovanje učencev za I. razred se bo vršilo dne 16. septembra ob 8 uri zjutraj, za višje razrede 17. in 18. septembra. Ravnateljstvo pozivlja roditelje, da pravočasno preskrbe učencem, ozir. učenkam potrebne potne legitimacije, ker se ne bo oziralo na pismene prijave. Ker je vprašanje stanovanja velike važnosti za zdravje, nravnost in napredek učencev, opozarjajo se stariši, da morajo izbrati tako stanovanje, ki ga odobri učit. zbor. Le stariši in njihovi odgovorni namestniki so pooblaščeni, da izberejo ali premenijo učencem stanovanje; učencem samim je to zabranjeno. V gimnazijskem poslopju bo tudi letos dijaška kuhinja za zunanje učence in posebe za učenke (kandidatinje). Učenci, ozir. učenke, ki bi želeli dobiti hrano v dijaški kuhinji, naj to svojo željo javijo ravnateljstvu do 12. septembra. Vsak učenec, oziroma kandidatinja, naj si nabavi 2 krožnika, žlico, vilice, nož in čašo.

Izvrševalni odbor Z. J. Z. ima jutri, v torek, 10. t. m., ob običajni uri izredno sejo. Ker je treba vse potrebno pripraviti za izredni občni zbor »Zveze«, ki se vrši 22. t. m., ter rešiti tudi nekatere druge zelo nujne zadeve, se prosi zanesljive in točne udeležbe.

Vojaško - pomožni urad političnega društva »Edinosti« posluje v prostorih »Tržaškega podpornega in bralnega društva« v ulici Carintia št. 39, I. nad., na levo, in sicer, izvzemši nedelje in praznike, vsak dan od 9 in pol dop. do 12 in pol pop. Ob tem času je urad na razpolago strankam za vsakovrstna pojasnila in sestavljanje vlog v vojnoskrbnih in raznih drugih zadevah. V slučajih potrebe bo posiljoči uradnik za stranke tudi osebno posredoval na pristojnih mestih

DAROVI.

— Ivan in Milka darujeta K 30'— v počaščenje spomina gospe Marije dr. Wilfanove za žensko podružnico CMD. Denar hrani uprava.

— Ker se boter Luka vedno pritožuje, da primankujejo sedeži v novi šentvidski šoli, je nabrala vesela družba v Gorici v znani gostilni Reščičevi K 145 za sedeže gorimenovane šole, in to ob priliki vstopa našega Radkota Polha ozir. njegove zveste polovice Eme roj. Trampuževe v stan sv. Luke.

— Za prospeh slovanske šentvidske šole v Trstu so darovali naslednji pri orožniški stotniji v zasedenem italijanskem ozemlju: c. kr. obmejni finančni pregledniki Borlak, Anton Šuln, Franc Dekleva, Jožef Breskovič, Zagorac Krste, Gustinčič Jožef, Dežman Fran, Widmayer Ivan, nadpaznika Kobljar Ivan in Lah Ivan po kron 5, skupaj K 55, dodal še Borlak K 5 skupaj K 60'—. Denar hrani uprava.

Češko Budjevička Restavracija (Bosákova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galatti (zraven glavne pošte.) Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

MALI OGLASI.

Vdovec z otroki in posestnik želi znanja v svrho ženitve z vdovo ali priletno gospodično brez otrok. Pismene ponudbe na Inser. oddelek Edinosti pod „Tajnost“. 2634

Samo na debelo. Raznovrstno blago za preprodajalce, galanterije in drobnine. — Jakob Levi, Tr-t, ulica S. Nicolo 19. 3147

Išče se stanovanje z sobo, sobico, kuhinjo, vpeljavo plina ali elektrike in vode. Ponudbe na Ins. odd. Edinosti pod „Stanovanje“. B 23

Zaloga likerjev, refoška, raznovrstnih vin in malinovca. Postrežba na dom. K. Štoka, ul. Stadion 29. 2655

Krasna stanovanja z razgledom na morje, blizu Južne železnice, med dvema tramvajskima progama, tri sobe kuhinja, kopalna soba, sobica, kloset. klet, balkoni, največji komfort, električna luč, dvigalo, se oddajo takoj po najnižjih cenah v najem. Poizvedovanja pri upravitelju Sirovica, ul. Tor S. Piero 12/II., tel. 15-49 od 3—5 pop. 2665

Stanovanje v polunadstropju, blizu Južne železnice, med dvema tramvajskima progama, 7 sob, kuhinja, kopalne sobe, sobice, 2 kloseta, kleti, največji komfort, električna luč, se oddajo takoj po ugodnih cenah v najem. Poizvedovanja pri upravitelju Sirovica, ul. Tor S. Piero 12/II., tel. 15-49 od 3—5. 2666

Fotograf Anton Jerkič posluje v svojem ateljeju v Trstu. Via delle Poste št. 10. 40

Zdravljenje krvi z Rod Lefecteure (sirup koncentriranega Salsapariglia vulgo extrakt). Najboljši in najuspešnejši pripomoček za čiščenje krvi. Lekarna Codermatz, ul. Riborgo 17. 1301

»GOSTILNIŠKO DRUŠTVO«, pri državnem kolodvoru (Sv. Vid), ul. Lazzaretto vecchio št. 31, sprejema nove člane. — Pristopne prijave sprejema odbor, oziroma voditeljica gostilne.

Dobroznana urarna in zlatarna
A. POVH v Trstu, Trg stare mitnice štev. 3.
Bogata zaloga vsakovrstnih ur ter raznih zlatnin.

SIGORIN
uniči čudovito hitro stenice.
Vzorec, steklenica . . K 4.
Večja steklenica . . . K 16.
Brizgalnica . . . . . K 2.
Prodaja se v vseh lekarnah in mirodilnicah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: Lekarna »Zur Hoffnung« 14, Pecs Ogrsko.

Vino „Prosek“ (Desert)
5000 steklenic po K 12'— steklenica, proda tvrdka
J. PARČINA & C. v TRSTU
ul. Gaetano Donizeti št. 1.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. J. Čermák
v Trstu, ulica Poste vecchie 12 vogal ulice delle Poste
Izdiranje zobov brez bolečin. — Plombiranje.
— UMETNI ZOBJE —

V veliki zalogi platnenih čevljev iz cevine
„AL POPOLO“
v Trstu ul. S. Sebastiano št. 6
se prodajajo
platnene čevlje s podplati iz cevine z vanjatimi podplatnimi nabitki. Prevzamejo se naročila po meri in izvršujejo v dveh ali treh dneh, tudi če naročnik preskrbi platno.
Specijaliteta: mazilo za čevlje. Gumijevi podpetniki
Trst, ul. S. Sebastiano št. 6
„AL POPOLO“

Novo pogrebno podjetje Trst.
Corso št. 47. (pri Trgu Piazza della legna) Telefon 1402.
Preskrbuje vsakorazredne pogrebe, prevoz mrličev na vse kraje države. Zaloga in razprodaja mrtvaških predmetov, krst iz kovine in vsakovrstnega lesa v raznih oblikah, vencev, sveč i. t. d. po zmernih cenah. — Skladišča v lastnih prostorih via della Tesa št. 31.
Brzojavi: NOVO POGREBNO PODJETJE — TRST.

JADRANSKA BANKA
Trst, Via Cassa di Risparmo štev. 5 (Lastno poslopje)
Kapital in rezerva K 23,500.000.—
Filijalke: Dunaj Tegethofstrasse 7—9, Dubrovnik, Kotor Ljubljana, Metković Opatija, Split, Šibenik, Zadar.
Vloge na knjižice 3½% Vloge na knjižice
od dneva vloge do dneva vzdiga. Rentni davek plačije banka od svojega. Obrestovanje vlog na tekočem in žiro-računu po dogovoru. Akreditivi čeki in nakaznice na vsa tu- in inozemska tržišča. — Kupuje in prodaja: vrednostne papirje, rente, obligacije, zastavna pisma, prijoritete, delnice, srečke, valute, devize, promese itd. Daje predujme na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih. — Safe Deposits. — Prodaja srečk razredne loterije. Zavarovanje vsakovrstnih papirjev proti kurzni izgubi, revizija žrebanja srečk itd. brezplačno Stavbni kredit, rembours krediti. — Borzna naročila. — — Inkaso. — — Menjalnica. — — Eskompt menic
Telefoni: 1463, 1793 in 2666. Brzojavi: JADRANSKA
Uradne ure: od 9 do 1 popoldne

CROATIA
Zavarovalna zadruga v Zagrebu, je edina domača zavarovalnica
Ustanovljena 1884 leta. — CENTRALA: Zagreb, v lastni palači, vogal Marovske in Preradovićeve ulice.
Podružnica v Trstu, ul. Lavatoio 1, II.
Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: I. Proti požarnim škodam. 1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovaren). 2. Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajalniškega blaga, gospodarskih strojev itd.) 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) II. Zavarovanje steklenih šip. III. Na življenje. 1. Redna zavarovanja. a) Zavarovanje glavnic za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje dote. c) življenske rente.
Zavodovo imetje do 31. 12. 1917: . . . . . K 5.792.993·52
Izplačane odškodnine do 31. 12. 1917: . . . . . K 8,322.834·13

Nova izložba
Veliko skladišče klobukov
dežnikov, belih in pisanih srajc, platna žepnih robcev, moških nogavic itd. itd.
K. Cvenkel Trst Corso 28
Cene zmerne. — Postrežba točna.
Narodna trgovina. — Narodna trgovina.